

VÄINÖ TANNERIN RAHASTO

Opiskelijoiden tukemiseen

Rahasto perustuu ylioppilaiden järjestämään kansalaiskeräykseen lakitiet. tohtori Väinö Tannerin (12.3.1881–19.4.1966) täyttäessä 75 vuotta 1956. Keräystuotto oli 12 miljoonaa vanhaa markkaa, ja se jaettiin Tannerin tahdon mukaisesti tasan Suomen Kulttuurirahaston ja Kansan Sivistysrahaston Väinö Tanner -rahastojen kesken. Molemmat rahastot tukevat vähävaraisia, lahjakkaita opiskelijoita opintoalasta riippumatta. Rahaston pääomaa ovat kasvattaneet Tannerin 80- ja 85-vuotispäivien johdosta järjestetyt keräykset.

Väinö Alfred Tanner (aiemmin Thomasson) syntyi Helsingissä jarrumies Gustaf Alfred Thomassonin ja Maria Sofia Räsänen työläisperheeseen. Tanner valmistui ylioppilaaksi 1900 ja suoritti liikemiesten kauppaopiston 1901, minkä jälkeen hän muutti Saksaan opiskelemaan. Saksassa Tanner omaksui osuusyriyten johtamistaitojen lisäksi myös parlamentaarisen sosialismin ja ateismin. Palattuaan Suomeen hänestä tuli 22-vuotiaana Turun Vähäväkisten Osuusliikkeen hoitaja. Työn ohessa Tanner opiskeli lakitieteen ylemmän tutkinnon 1911. Tannerin elämäkumppani oli vuodesta 1909 lähtien Linda Anttila, jonka kanssa hän myöhemmin solmi avioliiton. Perheeseen syntyi kahdeksan lasta.

Väinö Tanner toimi Elannon johtajana 1915–1946 ja Kultusosuuskuntien Keskusliiton hallintoneuvoston puheenjohtajana 1916–1946. Tannerin johdolla Elanto nousi helsinkiläisten kuluttajien omistamaksi suuryritykseksi. Väinö Tannerin osuustoiminnalliset ansiot tunnustettiin myös kansainvälisesti. Vuonna 1927 hänet valittiin Kansainvälisen osuustoimintaliiton (International Cooperative Alliance) presidentiksi.

Tannerin poliittinen merkitys oli Suomen monissa kohdalonkysymyksissä suuri. Hänet valittiin SDP:n kansanedustajana eduskuntaan jo 1907, ja hän jatkoi parlamentaarikon uraansa muutamia välivaiheita lukuun ottamatta

80-vuotiaaksi asti. Tanner suhtautui punaisten vuoden 1918 vallankumousyritykseen ehdottoman kielteisesti, minkä ansiosta hän SDP:n puheenjohtajana pystyi hävityn sodan jälkeen nopeasti nostamaan jaloilleen parlamentaarisen SDP:n. Tanner toimi itsenäisen Suomen ensimmäisen sosialidemokraattisen hallituksen pääministerinä 1926–1927.

Sosialisteihin ja kommunisteihin Tanner suhtautui yhtä kielteisesti kuin Lapuan liikkeeseen, jonka tukahduttamisessa Tanner osoitti tuntuva kansalaisrohkeutta. Persoonana ja poliitikkona Tanner oli kiistelty. Monet työläiset eivät mieltäneet hienosti pukeutunutta, sikaria polttelevaa vihtiläistä tilanomistajaa omaksi edustajakseen.

Talvi- ja jatkosodan aikana Väinö Tanner kuului maan ylimpään johtoon. Hän toimi kauppa- ja teollisuusministerinä 1941–1942 ja valtiovarainministerinä 1943–1944. Hävityn sodan jälkeen Tanner asetettiin välirauhasopimuksen mukaisesti valtionrikostuomioistuimen eteen. Hänet tuomittiin viiden ja puolen vuoden vankeusrangaistukseen 1946 mutta vapautettiin jo 1948. Vankilassa hän kirjoitti muistelmansa. Vapauduttuaan valtiotieteen kunniatohtori Tanner palasi politiikkaan.

Osuuskunta Sigillum/Taina Uusitalo

SUOMEN KULTTUURIRAHASTON tehtävä on suomalaiskansallisen henkisen ja taloudellisen viljelyn vaaliminen ja kehittäminen. Kulttuurirahasto muodostuu Säätiöstä (perustettu 1939) ja Kannatusyhdistyksestä (perustettu 1937). Säätiön sisällä toimii keskusrahasto ja 17 maakuntarahastoa. Kulttuurirahasto jakaa apurahoja ja palkintoja tieteen ja taiteen tekijöille sekä kulttuurielämän eri aloille toimiville henkilöille ja yhteisöille. Apurahojen ohella Kulttuurirahastolla on myös omaa kulttuuritoimintaa. Lisätietoa www.skr.fi.